

Сигурна кућа за жене и децу жртве породичног насиља
Ниш

ПРОГРАМ РАДА ЗА 2025. ГОДИНУ

Садржај:

1. Уводни део

- 1.1. Полазне основе
- 1.2. Циљеви функционисања установе

2. Програмске активности

- 2.1. Психо-социјална и правна подршка корисницама
- 2.2. Индивидуални рад са корисницама
- 2.3. Групне радионице са корисницама
- 2.4. Рад са децом

3. Саветовалиште за децу жртве насиља

4. СОС дечија телефонска саветодавна линија „ДЕЛИНИ“

5. Увођење нове услуге – Родитељски телефон

6. Рад на подизању свести и превентивни рад

7. Рад са жртвама насиља које се не налазе на смештају у установи

8. Пројектне активности

1. Уводни део

1.1. Полазне основе – Насиље у породици

Породица као основна ћелија друштва се мењала претходних деценија и не представља нужно сигурну базу у којима су чланови безбрижни, већ неретко место где незадовољство чланова ескалира. Насиље у породици је данас најзаступљенији облик насиља у друштву и доводи до озбиљног кршења људских права одраслих. Партнерско насиље је доминантан облик насиља у породици, а најчешће жртве насиља у породици су жене. Насиље у породици обухвата широк спектар физичких, емоционалних, сексуалних или економских злостављања унутар породичног контекста. Негативне последице насиља у породици су вишеструке и утичу на сваки аспект живота жртава које бивају изложене не само физичком насиљу већ и психолошкој трауми и егзистенцијалим притисцима, што утиче на њихово здравствено, стамбено, образовно и економско стање, као и на њихову слободу да живе своје животе без страха. Нажалост, ни деца нису поштеђена од насиља, те се често јављају као активни или пасивни учесници. Ова поражавајућа сазнања су навела установу да размишља и уведе две нове услуге које ће допринети заштити деце.

Међусекторска сарадња државних органа, установа и институција у процени ризика и касније спровођења хитних мера и њихових ефеката, доприноси сузбијању насиља у што краћем року, а жртвама обезбеђује дугорочну заштиту и подршку кроз праћење и планирање мера. Сигурна кућа представља целовит облик друштвене заштите жена и деце који су угрожени насиљем у породици у виду специјализованог прихватилишта.

Једна од главних карика у ланцу институција социјалне заштите која даје свој велики допринос у сузбијању породичног насиља је Сигурна кућа. Ова установа је препозната као пример добре праксе чији резултати рада се истичу на бројним међународним стручним скуповима и конференцијама. Установа планира да и у 2025.години настави свој активан рад како на побољшању квалитета подршке жртвама, тако и на превенцији и подизању друштвене свести када је проблем насиља у питању.

1.2. Циљеви функционисања установе

Стручне услуге Сигурне куће омогућавају жртвама излазак из круга насиља партнера, обезбеђујући им физичку, емотивну и психичку сигурност, пружајући им психолошку помоћ и правно саветовање како би што лакше прекинуле и превазишле везу са насилником и заштитиле своја права. Такође, корисницама се пружа помоћ у постизању економске независности, објективном сагледавању породичних околности, као и у унапређивању општих способности бриге и старања о деци. Општи циљ установе је да и у 2025.години омогући корисницама безбедну и подстицајну средину из које могу донети најбољу одлуку о даљој будућности.

2. Програмске активности

2.1. Психо – социјална и правна подршка корисницама

Збрињавање и пружање заштите жртвама породичног насиља, кроз психо – социјалну и правну подршку жртвама је круцијална делатност установе. Појединачни и групни саветодавни разговори ће се обављати у

складу са плановима услуга којима се планира заштита. Рад са корисницама установе ће се и у наредној години надовезати са различитим врстама индивидуалних и групних радионица едукативног, креативног, мотивационо – искуственог и мешовитог карактера (које подразумевају заједничко учешће мајки и деце).

2.2. Индивидуални рад са корисницама

Саветодавни рад са корисницама на смештају је у потпуности индивидуализован и прилагођен специфичним породичним приликама и одвија се у систематски осмишљеним фазама. У првим контактима приликом пријема кориснице у Сигурну кућу, иницијални разговори су усмерени на санирање акутне стресне ситуације. Након тога, радиће се на опсервацији корисница уз примену различитих психолошких мерних инструмената, а на основу чега ће се усмеравати даљи индивидуални рад. Саветодавни рад биће усмерен на:

- уклањање психолошких последица насиља,
- повећање базичне психолошке сигурности и самопоуздања,
- овладавање стресом изазваним искуством насиља у породици,
- подизање нивоа личне компетенције,
- ублажавање осећаја кривице што је напустила насилника,
- мењање когнитивних ставова жртве да је жена дужна да трпи,
- јачању родитељских капацитета,
- оснаживање за предстојеће судске поступке,
- проналазак алтернатива и опција за самосталан живот без изложености насиљу,
- припрему за самосталан живот након напуштања Сигурне куће.

2.3. Групне радионице са корисницама

У стручном раду примењиваће се више врста групних радионица као што су едукативне, креативне, мешовите и мотивационо – искуствене, које имају за циљ зближавање чланова породице и социјализацију са другим корисницима. Ове радионице су драгоцене у успостављању солидарности, алтруизма и заједништва у кући. Оснаживање корисница ће умногоме бити олакшано на овај начин јер се идентификују са особама са сличним проблемима кроз размену искуства.

Едукативне радионице

„Радионице Асертивног тренинга“

Вишегодишње трпљење насиља доводи до тога да кориснице временом развијају пасиван стил комуникације и да не знају да изразе своје жеље и ставове. Најчешће су заузимале подређен положај и нису умеле да се заузму за своја права и потребе. Из тог разлога неопходно је радити са њима на развијању асертивног комуникационог стила, који подразумева:

- јасно и конкретно исказивање својих потреба, ставова и осећања,
- ненасилна и толерантна комуникација,
- лакше прилагођавање стресним ситуацијама,
- отвореност за нова решења.

„Радионице Емоционалне писмености“

Једна од основних одлика жртава насиља су потиснуте и непрепознате емоције о којима нису причале, због чега је неопходно радити са њима на развијању вештина емоционалне писмености, које ће им омогућити:

- олакшавање управљања својим емоционалним реакцијама,

- пружање знања потребних за препознавање позитивних функција непријатних осећања,
- смањење утицаја негативне самокритике и негативне критике упућене од стране других, а којима су жене жртве породичног насиља свакодневно биле изложене.

Циљ ових радионица је оснажити кориснице да боље разумеју себе и друге, изграђују здраве односе и успешно се носе са свакодневним изазовима. Такође, ради се на интензитету емотивних реакција као одговору на свакодневне фрустрације и осујећења из неуспешног партнерског односа.

„Радионице унапређења родитељских компетенција“

Дугогодишње трпљење насиља црпи велику количину психолошке енергије за преживљавање, што често доводи до тога да родитељски капацитети жртве бивају ослабљени и да сама родитељска дужност западне у други план. Неретко се дешава да мајке са искуством насиља немају довољно снаге и енергије због преживљеног насиља да се посвете деци онолико колико је то деци заиста потребно. За кориснице Сигурне куће планирано је обрађивање бројних тема из области родитељства као што су Управо из тог разлога, на овим радионицама биће обрађене бројне теме из области родитељства:

- Васпитни стилови родитељства,
- Значај родитељских забрана и дозвола,
- Значај емоционалне тоpline и размене са децом,
- Успостављање јасних граница и доследности у васпитању,
- Обрасци афективне везаности код деце,

- Развојне карактеристике и психолошке потребе деце различитог узраста и давање смерница, ради адаптације на различите развојне фазе,
- Развој самопоуздања и креативности код деце,
- Дисциплиновање деце уз систем награда и казни,
- Позитивне вештине родитељства,
- Стимулација афинитета детета.

„Радионице активног тражења посла“

Женама жртвама насиља је осим психолошке подршке и помоћи потребно пружити помоћ и у економском оснаживању. У великом броју случајева оне су биле економски зависне од насилника који су им забрањивали да се додатно образују и запошљавају. Из тог разлога неопходно је информисати их о начинима проналаска посла и помоћи им да се економски осамостале. На овим радионицама кориснице ће се едуковати на следеће теме:

- Израда радне биографије,
- Упознавање са сајтовима и платформама за запошљавање,
- Пружање помоћи у изради мотивационог писма и аплицирању за посао,
- Симулација разговора за посао.

Осим наведених, биће уведене и радионице које ће имати за циљ освешћивање несвесних механизма и наученог дугогодишњег неадекватног понашања, као и оснаживање корисница како не би поново ступиле у насилне партнерске односе.

Креативне радионице

У складу са интересовањима корисница, биће организоване различите врсте креативних радионица: бојење стакла, декупаж техника, израда накита и декоративних предмета, плетење.... Осим наведених организоваће се и радионице забавно -креативног карактера у којима ће се и мајке и деца укључити у заједничке активности, што ће допринети побољшању расположења и подстицању мајки да често спроводе заједничке активности са децом. У оквиру ових радионица израђиваће се пињате, лутке и играчке.

Мотивационо - искуствене радионице

У оквиру ових радионица биће укључене бивше кориснице Сигурне куће у радионичарски рад, како би пренеле своја лична искуства која се тичу претрпљеног насиља у породици, истрајности у одлуци да се супротставе истом, проблема са којима су се сусретале по изласку из Сигурне куће и начинима решавања истих.

2.4. Рад са децом

Нажалост, деца која са мајкама долазе у Сигурну кућу такође имају искуство насиља, односно, била су директно или индиректно изложена насиљу. Из тог разлога неопходно је деци посветити посебну пажњу. Индивидуални рад који ћемо спроводити са децом има за циљ емоционално дистанцирање деце од последица претрпљеног насиља, подизање самопоуздања и изграђивање позитивне слике о себи која је често нарушена код ове деце.

С обзиром на то да се код ове деце запажа слабија пажња и концентрација, а самим тим и отежано памћење, у 2025.години деци ће се пружати помоћ у учењу и савладавању школског градива.

Такође, организоваће се и одржавати едукативно – креативне радионице за децу, а све са циљем подстицања развоја способности и креативности и учења нових вештина, а како би се лакше изборила са последицама насиља у породици. Методологија рада ће бити прилагођена развојном стадијуму деце и имаће како образовни карактер, тако и игровно - забавни карактер.

За децу ће се организовати и различите рекреативне активности зависно од њиховог узраста, а деца школског узраста биће подучавана и техникама релаксације за децу. Свакодневно ће се за децу предшколског узраста организовати активности у играоници, док ће старија деца своје слободно време проводити уз дидактички материјал уз надзор и помоћ стручних радника.

Осим наведеног, редовно ће се одржавати сарадња са институцијама, тачније вртићима, основним и средњим школама које деца која су смештена у Сигурној кући похађају ради одржавања редовног васпитно-образовног процеса у околностима измештања из породичне средине. Са старијом децом ће се посебно радити на радним навикама и вештинама бриге о себи и личном простору, као активностима које су кључне за еманципацију и осамостаљивање младих особа.

3. Саветовалиште за децу жртве насиља

Насиље над децом представља озбиљан друштвени проблем који оставља тешке последице како на психофизички развој деце тако и на

њихово социјално функционисање. Изузетно је важно да у ситуацији када дође до насиља над дететом, пре свега постоје брзи поступци који ће зауставити насиље и заштитити дете од даљег насиља, али је такође и веома важно обезбедити детету заштиту и одговарајућу помоћ и подршку. Искуства стручњака који раде са злостављаном децом показују да правовремена дијагностика и терапијски приступ помажу у редуковању симптома насталих од последица насиља.

Саветовалиште за децу жртве насиља пружаће терапеутски рад деци са искуством различитих облика насиља, укључиваће родитеље у третман детета кроз психо-едукацију и саветовање и организоваће превентивне активности за спречавање насиља над децом.

Симптоми дечијег трауматског искуства су различити и укључују:

- интензивну и сталну узнемиреност,
- симптоме депресије и инксиозности,
- промене у понашању,
- тешкоће са регулацијом емоција,
- проблеме у интерперсоналним односима
- регресију на раније стадијуме развоја
- ноћне море
- бројне соматске симптоме

Промене се могу јавити и на:

- емоционалном
- когнитивном
- телесном
- и понашајном плану.

Из тог разлога неопходно је да дете које има трауматско искуство буде укључено у саветодавно-терапеутски третман прилагођен његовим годинама, фази развоја, когнитивним и емоционалним капацитетима.

У раду са децом која су преживела трауму примењиваће се когнитивно бихејвиорална терапија фокусирана на трауму. Ради се о специфичном приступу који интегрише основне принципе когнитивно бихејвиоралне терапије са техникама специфично дизајнираним за рад са траумом. Осим тога, терапеутске сеансе обухватају рад на развоју вештина саморегулације и смањења симптома посттрауматског стреса. Важан део когнитивно бихејвиоралне терапије фокусиране на трауму је подршка родитељима и породици како би се створила безбедна и подржавајућа средина за дете.

Третман ће садржати и следеће компоненте:

- психодеукација,
- тренинг родитељских вештина,
- технике и тренинг релаксације,
- рад на емоцијама (препознавање, изражавање и управљање),
- когнитивно суочавање,
- наратив трауме и когнитивна обрада трауматских искустава,
- стратегије за стварање осећаја сигурности.

Циљ Саветовалишта је пружање психолошке и психотерапијске помоћи деци с различитим трауматским искуствима, као и њиховим родитељима, како би се боље и успешније носили са последицама оваквог искуства које је њихово дете имало, али и како би их упутили на правилан однос према детету које је доживело насиље.

Услуге овог Саветовалишта намењене су деци и младима узраста од 3-18.године. Третман је структурисан. Спроводи се једном недељно и подразумева 16-20 сусрета по потреби и дуже уз праћење детета и након третмана, 2 до 3 пута годишње, а по потреби и чешће.

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ САВЕТОВАЛИШТА ЗА ДЕЦУ

Осим директног рада са децом која су претрпела насиље у породици, Саветовалиште за децу бавиће се и превентивним радом. Превенција насиља над децом кључна је за изградњу сигурног окружења. Превенција укључује едукацију деце, родитеља, наставника и јавности. Превенција насиља над децом захтева координисане напоре друштва како би се створило сигурно и подржавајуће окружење за најмлађе чланове заједнице. Управо из овог разлога, Саветовалиште ће и у 2025.години бити у сталном контакту са стручним службама васпитно – образовних установа у Граду Нишу у циљу организовања различитих врста радионица и предавања на тему превенције насиља.

У плану је да се у основним школама на територији Града Ниша настави организовање и одржавање радионица на теме:

- Развој емпатичког разумевања (препознавање и разумевање емоција других, развијање способности постављања у туђе ципеле);
- Активно слушање (фокус на вештини активног слушања подстаћи ће саосећање са вршњацима и изражавање својих мисли на подржавајући начин);
- Изражавање емоција (препознавање и изражавање емоција на конструктиван начин како би се олакшало отворено комуницирање);
- Ненасилна комуникација (учење принципа ненасилне комуникације, где се избегава кривљење и осуда, а фокус је на изражавању потреба и сарадњи;
- Решавање конфликта (развијање вештина решавања конфликта путем дијалога и компромиса);

- Тимски рад (подстицање тимског рада кроз активности које захтевају сарадњу уз нагласак на важности узајамног поштовања);
- Креативне активности (кроз игру, уметност и друге креативне активности, деца се охрабрују да изразе своје осећаје и мисли на различите начине);
- Превенција вршњачког насиља (рад на спречавању вршњачког насиља кроз промоцију позитивних односа и разумевање различитости).

Ове радионице доприносиће стварању позитивног окружења међу децом и градиће темеље за њихов емоционални развој, самопоуздање и способност успешне комуникације у будућности.

Такође, у плану је спровођење радионица за превенцију дигиталног насиља над и међу децом. У оквиру ових радионица обухватаћемо следеће теме:

- Свест о дигиталном понашању (едукација о значају поштовања других на интернету, разговор о томе како речи и поступци онлине могу утицати на друге кроз играње улога и дискутовање о томе шта је прихватљиво понашање на интернету);
- Безбедност на интернету (едуковање деце о основним принципима безбедности на интернету, попут јачих лозинки и дељења личних информација, дискутовање о опасностима онлине дељења фотографија и личних података, савети како препознати лажне профиле и сумњиве ситуације);
- „Сајбербулинг“ (дефинисање „сајбербулуинга“ и идентификовање знакова, разговор о последицама сајбербулуинга на ментално здравље);
- Етика онлине комуникације (разговор о важности поштовања различитости и различитих мишљења онлине кроз сценарије који подстичу

емпатију и разумевање, охрабривање деце да промисле поступке пре него што деле или коментаришу онлине);

- Развој дигиталне писмености (подстицање деце да развијају критичко размишљање о информацијама на интернету, едукација о препознавању лажних вести и поузданим изворима информација);

- Сарадња и солидарност (охрабривање деце да подржавају једни друге и да се јаве уколико примете непримерено понашање кроз организовање активности које промовишу тимски рад и позитивно окружење).

4. Саветодавна СОС Дечија Линија Ниш „ДЕЛИНИ“

Сигурна кућа ће и у 2025.години наставити да пружа услугу телефонског саветовања за децу и младе до 18 година. Често се дешава да деца и млади имају различите проблеме и да сматрају да их нико не разуме, да су њихови проблеми, мисли или емоције неприхваћени. Дечија линија Ниш „ДЕЛИНИ“ омогућава да деца и млади добију саветодавну подршку у виду бесплатног позива ако се нађу у околностима у којима су им угрожена права или у било којој ситуацији када осете потребу за разговором са компетентном, поверљивом особом.

Основни принципи рада телефонске линије су анонимност, поверљивост, подршка, разумевање и стручно саветовање. Линија ће бити доступна сваког радног дана од до 15 часова. С обзиром да се ради о новој услузи, у плану је наставак промоције кроз подела флајера и постера у основним и средњим школама на територији града Ниша, како би што већи број деце био упознат са радом и могућношћу позивања дечије СОС телефонске линије. Веома је важно да ова саветодавна линија буде

видљива, односно да што већи број деце и младих чује за ову линију. Такође, радиће се промоција услуге и преко средстава јавног информисања и друштвених мрежа.

5. Увођење нове услуге – Родитељски телефон

С обзиром на евидентну потребу родитеља за додатну помоћ и подршку у васпитању деце, као и на искуства из непосредног рада где су се са на дечију линију јављали управо родитељи како би затражили савете, установа ће у 2025.години увести нову услугу – родитељски телефон. Овај телефон ће служити родитељима како би добили све неопходне информације о развојним периодима своје деце, о адекватним методама васпитања, образовања, развоју отвореног односа, изражавања емоција и заштити деце. Посебни изазови очекују родитеље у периоду адолесценције, те ће радници на линији посебан фокус ставити на стицање знања о специфичности ове развојне фазе где се јављају многи проблеми, као што су: откривање идентитета, бунтовно понашање, смањен утицај родитеља, повећан утицај вршњачке групе, развој партнерских односа и др. Функционисаће на истим принципима као и дечија линија поштујући приватност, личност, интегритет корисника, пружајући стручну помоћ и подршку у виду савета. Обука ће бити реализована од стране стручњака из Националне дечије линије „НАДЕЛ“, који ову услугу успешно спроводе више година уназад.

6. Рад на подизању свести и превентивни рад

Сигурна кућа ће и током 2025. године наставити рад на превенцији и подизању свести када је породично насиље у питању. Циљ ових активности биће да што већи број жена које се налазе у ситуацији насиља у породици добију информацију о институцијама које им могу пружити помоћ и заштиту. Такође, спроводиће се активности којима ће се утицати на сензибилисање грађана да пријаве насиље у породици ако имају сазнања о истом.

Као и током претходних година, организоваће се различите активности (трибине, округли столови, улични перформанси) поводом обележавања следећих датума:

- Међународни дан борбе против вршњачког насиља (26.02.2025.год.),
- Међународни дан СОС телефона (16.05.2025.год.),
- Међународни дан дечијих линија за помоћ (17.05.2025.год.),
- Дан сећања на убијене жене жртве породичног насиља (18.05.2025. год.),
- Међународни дан борбе против злостављања старијих особа (15.06.2025. год.),
- Међународни дани борбе против насиља над женама (25.11.-10.12.2025. год.).

У циљу рада на превенцији, наставиће се сарадња са основним и средњим школама, градским општинама, удружењима грађана, као и са факултетима.

У плану је одржавање предавања и радионица на тему родних стереотипа и предрасуда за ученике старијих разреда основних школа, док ће за ученике средњих школа и студенте бити одржана предавања и

радионице на којима ће бити упознати са карактеристикама насилног партнерског односа.

Наставиће се сарадња са средњим школама и са факултетима у Нишу, ради сензибилисања младих у борби против насиља над женама. Такође, наставиће се сарадња са спортским клубовима у Нишу како би се организовале различите заједничке акције са циљем подизања свести против насиља у породици.

7. Рад са жртвама насиља које се не налазе на смештају у установи

Установа Сигурна кућа наставиће са пружањем саветодавних услуга за све жене које се налазе у ситуацији насиља, а не налазе се не смештају установи. То ће чинити путем:

- разговора са грађанима путем СОС телефона, где ће пружати све неопходне информације о начинима и могућности заштите,
- пружање саветодавних услуга путем Интернет саветовалишта, пружање услуга путем messenger-а преко Facebook странице установе,
- увид у информације о раду установе путем сајта www.sigurnakucanis.rs .

8. Пројектне активности

Сигурна кућа годинама уназад уређује објект установе самостално обезбеђујући средства аплицирајући пројектима на конкурсе домаћих и иностраних донатора. С обзиром на то да је ентеријер и екстеријер установе у потпуности уређен средствима добијеним путем пројеката,

Сигурна кућа ће у 2025. години своје пројектне активности усмерити на едукацију и подизање свести у борби против насиља над женама и децом. У складу са сазнањима добијеним из непосредног рада да се у мањим срединама жене теже одлучују да пријаве насиље, Сигурна кућа ће бити усмерена ка конкурисању за пројекте који ће се реализовати у мањим срединама, који би информисали и оснажили жене и из таквих средина.

Директор

дипл. психолог Соња Шћекић